

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายประเภทการสำรวจ (Survey method) ที่มุ่งสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ สมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นของนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนว ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนขั้นตอนในการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า โดยเริ่มตั้งแต่สำรวจงานวิจัยที่ผ่านมา ตามเรื่องที่อยู่ในความสนใจ แล้วกำหนดหัวข้อที่จะทำการวิจัย ค้นคว้าวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย วางแผนการดำเนินงาน กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย กำหนดกลุ่มประชากรเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การลงข้อสรุป และเขียนรายงานการวิจัยซึ่งสรุปเป็นแผนดำเนินงานได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย นักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (ได้แก่ อาจารย์ นักวิชาการ และศึกษานิเทศก์) และผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนว (ครูแนะแนว) เฉพาะผู้ที่มีวุฒิสมาชิวิชาจิตวิทยาการปรึกษาและ/หรือการแนะแนว หรือสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไปทุกคนทั่วประเทศ โดยปฏิบัติหน้าที่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2526 รวมทั้งสิ้น 204 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนด้านวิชาจิตวิทยาการปรึกษาจากมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครูที่ผลิตครูแนะแนวตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปทุกแห่ง จำนวน 71 คน นักวิชาการจากศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ จำนวน 15 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 10 คน รวมประชากรในกลุ่มนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาจำนวน 96 คน (ดูรายชื่อหน่วยงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในภาคผนวก ค.)

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนวประกอบด้วย ครูแนะแนวในโรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั่วประเทศจำนวน 89 คน และครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ และกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 19 คน รวมประชากรในกลุ่มผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนว จำนวน 108 คน (ดูรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในภาคผนวก ค.)

ผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประชากรโดย

1. การติดต่อขอรายชื่อครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ จากกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ขอรายชื่อนักวิชาการจากศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และขอรายชื่อศึกษานิเทศก์จากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. การส่งแบบสำรวจขอรายชื่อของอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาจากมหาวิทยาลัย (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, กองวิชาการ 2525 : 1, 4, 44, 52, 53, 58) และวิทยาลัยครู (กรมการฝึกหัดครู 2526 : 1-4) เฉพาะในสถาบันที่ผลิตครูแนะแนวตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปทุกแห่ง โดยส่งแบบสำรวจถึง หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา หรือภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว และรายชื่อของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ (รายชื่อของโรงเรียนสำรวจจากกองวิชาการสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย) และในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมการฝึกหัดครู (รายชื่อโรงเรียนสำรวจจากกองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ) โดยส่งแบบสำรวจถึง อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการของโรงเรียนแต่ละแห่ง

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนและวิธีการซึ่งผู้วิจัยใช้ในการสร้างแบบสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. ศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาจาก เอกสารวารสาร ตำรา รายงานการวิจัย และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งภาคภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
2. นำความรู้เกี่ยวกับหลักทฤษฎีที่ใช้ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาต่าง ๆ จากข้อ 1 มาใช้ประกอบการร่างแบบสำรวจที่อาศัยแนวทางจากผลการศึกษาค้นคว้าประกอบของสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาจากเครื่องมือที่ใช้วัดสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาการปรึกษาและแนะแนว ของสมาคมการปรึกษาและการพัฒนาแห่งสหรัฐอเมริกา (Dameron, ed. 1980 : 13 - 32) เป็นหลัก

เนื้อหาของแบบสำรวจฉบับร่าง 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งประกอบด้วย 175 ข้อรายการ
- ตอนที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ ประกอบด้วย คำถามแบบเลือกตอบและเติมข้อความจำนวน 5 ข้อ

3. ตรวจสอบแบบสำรวจฉบับร่าง

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบโดยผู้วิจัยเอง ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของภาษาและการใช้ถ้อยคำ

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบแก้ภาษาสำนวนและศัพท์ทางวิชาการที่ใช้ในแบบสำรวจให้ชัดเจนและเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (ดูรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ข.) นำแบบสำรวจฉบับร่างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความแม่นยำเชิงเนื้อหา (Content Validity) ทั้งนี้แต่ละข้อรายการของแบบสำรวจจะต้องผ่านเกณฑ์การยอมรับ หรือการปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนการเพิ่มข้อรายการสมรรถภาพที่เห็นว่าจำเป็นอื่นอีกจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ใน 5 ท่าน ทั้งนี้เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสำรวจให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

4. การทดลองใช้แบบสำรวจ ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจซึ่งได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงและใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาจารย์ผู้สอนด้านวิชาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและนิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะผู้ที่เคยผ่านการเรียนวิชาทฤษฎีและเทคนิคในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และวิชาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกลุ่มทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 15 ท่าน เพื่อตรวจสอบภาษาสำนวนที่ใช้ในแบบสำรวจ ตลอดจนข้อ เสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะนำไปแก้ไขแบบสำรวจให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. การจัดทำแบบสำรวจฉบับสมบูรณ์ เมื่อแบบสำรวจฉบับร่างได้ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผ่านการทดลองใช้แล้ว ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงเป็นแบบสำรวจฉบับสมบูรณ์ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 4 หมวด จำนวน 25 สมรรถภาพ รวม 163 ข้อรายการ ดังนี้

- 1) สมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นรายบุคคล ประกอบด้วยสมรรถภาพ 12 ด้าน จำนวน 75 ข้อรายการ
- 2) สมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในโรงเรียน ประกอบด้วยสมรรถภาพ 5 ด้าน จำนวน 29 ข้อรายการ

3) สมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครอบครัว ประกอบด้วย
สมรรถภาพ 1 ด้าน จำนวน 9 ข้อรายการ

4) สมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกลุ่ม ประกอบด้วยสมรรถภาพ
7 ด้าน จำนวน 50 ข้อรายการ

ตอนที่ 2 สถานภาพผู้ตอบแบบสำรวจ จำนวน 5 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2526 จนถึง
วันที่ 30 กันยายน 2526 โดยใช้วิธีส่งแบบสำรวจทางไปรษณีย์ตามลำดับชั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้
บังคับบัญชาโดยตรงของผู้ตอบแบบสำรวจ (ได้แก่ หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา หรือภาควิชา
จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว ผู้อำนวยการศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ หัวหน้าหน่วย
ศึกษานิเทศก์ (กรมสามัญศึกษา) ศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา และอาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการ
โรงเรียนมัธยมศึกษา) ช่วยแจกแบบสำรวจ และถึงผู้ตอบแบบสำรวจ (ได้แก่ อาจารย์
นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ และครูแนะแนว) ช่วยตอบแบบสำรวจ โดยผู้วิจัยได้แนบจดหมาย
ส่วนตัวชี้แจงจุดมุ่งหมายและความสำคัญของการตอบซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย พร้อมทั้งปิด
ดวงตราไปรษณียากรและจำหน่ายซองถึงผู้วิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีจดหมายติดตามทวงถาม ตลอดจนขอความช่วยเหลือจากเพื่อนซึ่ง
เป็นอาจารย์อยู่ในโรงเรียน และสถาบันซึ่งใช้เป็นแหล่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล คอยติดตาม
ทวงถามและรวบรวมแบบสำรวจคืนให้ได้มากที่สุด

แบบสำรวจที่ส่งไปทั้งหมด	204 ฉบับ	ได้รับคืน	185 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ
90.68 ของจำนวนแบบสำรวจที่ส่ง	โดยแยกเป็น			
ส่งให้อาจารย์	71 ฉบับ	ได้รับคืน	59 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ 83.10
ส่งให้นักวิชาการ	10 ฉบับ	ได้รับคืน	9 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ 90.00
ส่งให้ศึกษานิเทศก์	15 ฉบับ	ได้รับคืน	14 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ 93.33
ส่งให้ครูแนะแนว	108 ฉบับ	ได้รับคืน	103 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ 95.37

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 รายงานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสำรวจโดยการแจกแจงร้อยละ (Percentage Distribution) นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. คำนวณหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ของสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการกำหนดน้ำหนักของคะแนนออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

จำเป็นมากที่สุด	มีค่า	5	คะแนน
จำเป็นมาก	มีค่า	4	คะแนน
จำเป็น	มีค่า	3	คะแนน
จำเป็นน้อย	มีค่า	2	คะแนน
จำเป็นน้อยที่สุด	มีค่า	1	คะแนน
ไม่จำเป็นเลย	มีค่า	0	คะแนน

และจากการกำหนดคะแนนดังกล่าว นำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของระดับความจำเป็นของสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละกลุ่ม และโดยส่วนรวม

หลังจากนั้นคำนวณหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ถึงการกระจายของความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ในแต่ละกลุ่ม และโดยส่วนรวม

2. จัดสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มโดยพิจารณาเป็นรายข้อ ตามระดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยยึดหลักจุดกึ่งกลางน้ำหนักคะแนน (Mid Point) เป็นเกณฑ์ในการกำหนดความหมายของระดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นดังนี้ ถ้าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัศึกษามีค่าระหว่าง

4.51 - 5.00	หมายความว่า	สมรรถภาพนั้นมีความจำเป็นมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายความว่า	สมรรถภาพนั้นมีความจำเป็นมาก
2.51 - 3.50	หมายความว่า	สมรรถภาพนั้นมีความจำเป็น
1.51 - 2.50	หมายความว่า	สมรรถภาพนั้นมีความจำเป็นน้อย
0.51 - 1.50	หมายความว่า	สมรรถภาพนั้นมีความจำเป็นน้อยที่สุด
0.00 - 0.50	หมายความว่า	สมรรถภาพนั้นไม่จำเป็นเลย

3. ทดสอบระดับความมีนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นระหว่างกลุ่มนักการศึกษา
ด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา กับกลุ่มผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนวในแต่ละข้อ โดยใช้การทดสอบค่าที่
(t - test)

การคำนวณผลการวิเคราะห์สถิติต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์
IBM 370/138 ด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science)
ช่วยในการคำนวณแล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย